

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

7. De conditionali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

matrimonij, simulatus autem consensus non est
 verus consensus. Ergo. Verum deceptor (sacrile-
 gus) grauius contra reuerentiam sacramenti pec-
 catis & iniuriam inferens damnum iniuste illa-
 tum compensare debet, deponendo animum si-
 mulatum & verè consentiendo.

Quibusdam casibus verò deceptor non obli-
 gatur ad verum matrimonium contrahendum,
 sed aliam puellæ compensationem facere potest.
 Primo, si decepta pro virgine se falsò iactauit: nã
 deceptio deceptio tollitur. Secundo si ex tali
 matrimonio infelices exitus timeantur. Tertiò si
 deceptor aliud postea matrimonium vero con-
 sensu contraxit.

Coniugi affirmanti, quamuis iurato se fictè cõ-
 traxisse, fides habenda non est. donec clarè id de-
 monstrat, quia præsumi debet idem fuisse in cor-
 de, quod fuit in ore iuxta L. labio ff. de supellecti-
 bus legata, ibi *non arbitror, quenquam dicere, quod non*
est. Alia verò ratio est in foro pœnitentiæ. Est enim
 iudicium hoc. *In foro iudiciali creditur homini contra*
se, sed non pro se simpliciter asserenti. In foro autem pœ-
 nitentiæ creditur homini pro se & contra se.

CAP. VII.

De matrimonio Conditional.

Matrimonium contractum sub conditione i-
 nterrelata in præsens, vel præteritum V. C. con-
 tractus, si filia Titij es, si virgo es, si pater
 mortuus est, statim valet, si conditio vera est, &
 non

Hhhh 3

non vera, si conditio falsa: Ratio, quia contractus quilibet ex conuenientium voluntate legem & conditionem accipit: Si igitur ea sit contrahentium voluntas, ut si hoc existat, stipulatio rata sit, si hoc non existat, stipulatio irrita existat, ita statim erit, sicut inter se contraxerunt. Quare dicitur; *Quod nulla sit venditio, quae in praeteritum refertur vel in praesens*, idque propterea, quia non suspendit actum, sed facit, ut statim valeat, vel non valeat. Neque verò interest, etsi contrahentes ignorent positam conditionem esse, si V. C. ita conueniatur, si pater tuus adhuc viuit, tū vxor mea sis; Quis non videt, contractum secundum contrahentium voluntatem ratum esse oportere, si conditio in se vera est, etsi contrahentes veritatem adhuc ignorent.

2 Probabile est, quod matrimonium contractū sub conditione honesta relata in futurum ea eueniente, perficiatur absque nouo contrahentium consensu V. C. Accipio te in meam, si pater tuus consenserit si 100. in dotem dederit; Idem sentendum de matrimonio spirituali, non item de electione, aut assumptione ad Episcopatum: Nam electionis vota conditio nata irrita habentur c. 2. de elect. in 6. Nunc probatur assertionis prior pars, quia conditio propriè data, & in futurum collata, suspendit actum, cui opponitur, quod tamen intelligi debet, si conditio apponatur in ipso contractu; sin verò contractus semel absoluto consensu perfectus sit conditio deinde illi apponi non potest iuxta L. 4. cod. de donat. Perfecta donatio conditiones postea non recipit. Quamuis

is verò alia stipulationes & contractus absolute
 niti postea noua stipulatione vel contractu per
 mutuum consensum sub conditione infirmari
 possint, V.C. nisi hoc fiat, aut nisi hoc feceris, vt
 onatio, venditio rescindi queat. Secus tamen est
 matrimonio, quod semel validum nulla volun-
 te contraria dissoluitur. Posterior pars asser-
 tionis probatur, quia contractus celebratus sub
 conditione honesta pendente in futurum ea im-
 petra purificatur & perficitur, sicuti habetur in l.
 anterior ff qui potiores in primo. *Cum semel condi-
 tionis interposita est, sine conditione facta esset.*

NB Cum Christus Dominus matrimonij
 contractum ad sacramenti dignitatem eleuauit,
 non mutauit eius naturam: quare sicut in alijs
 contractibus ipsisque sponsalibus; sic etiam in
 matrimonio, si conditionalis consensus vsque ad
 conditionis euentum continetur seu non reuo-
 catur, ipsa eueniente purus & absolutus efficitur
 naturali rerum aestimatione. Profectò si infide-
 lium inter se matrimonium contrahant sub condi-
 tione honesta pendente in futurum, vix negari
 potest, quin ea eueniente purificetur. Ergò
 non dicendum de matrimonio fidelium, cum
 nullum in hac re probabile discrimen afferri
 possit inter matrimonium & alios contractus,
 quæ inter matrimonium fidelium & infide-
 lium.

Necessè est ad matrimonij valorem, vt paro-
 chus ac testes sciant appositæ conditionis euen-
 tum. Ratio, quia parochus alijque testes à Concil.

Hhhh 4 Trid.

Trid. requiruntur, vt intelligant matrimonium verè & substantialiter contractum esse, de eoque in externo foro ad multa vitanda incommoda testificari possint; nisi autem intersint euentui siue impletioni conditiones, nesciunt, vtrum matrimonium verè & substantialiter contractum sit, neque de eo in foro externo testificari possunt, sed tantum de contractu inchoato & adhuc in futurum pendente, & dissolubili. Ergo. Sufficit autem, si ipsi contrahentes coram Parocho & testibus postea affirmant conditionem, quam contractui apposuerant esse impletam: Nam hoc ipso censentur purificare contractum.

4 Per se loquendo non peccant consanguinei, vel obitum impedire impedimento iuris humani, si matrimonium verbis de futuro spondeant sub conditione dispensationis papalis. Nam talis promissio versatur circa rem licitam, videlicet matrimonium contrahendum; Per accidens tamen illicita potest fieri talis desponsatio seu ratione scandali si nesciatur, qua conditione inter se promiserint, vel ratione damni V. C. alicuius infamiae, quam sponsi passuri sint, si à Papa ipsis dispensatio non concedatur.

5 Si impediti spondeant verbis de praesenti sub conditione relata in futuram dispensationem papae eam impetratam non videtur matrimonium consistere absque nouo consensu coram parocho & testibus expresso, quia nunquam praesumendum est, voluntatem dispensantis pontificis esse vt matrimonium praeterito tempore contractum valeat, sed vt post collatam dispensationem praemissis de-

denunciacionibus in faciem Ecclesie contra-
here liceat, sicut aperte ex Bullis Pontificijs colli-
gitur.

Si quis matrimonium cum duabus contraxit,
sub conditione in futurum, potior habenda est
ratio prioris desponsationis, ut quodcumque
eius conditio euenierit, illi standum sit. *Quia quod
semel placuit amplius displicere non potest.* Reg. 27. in 6.

Si quis matrimonium cum duabus contraxit
sub conditione in futurum, illud validum est, cu-
ius conditio prius impletur. Est enim discrimen
inter sponsalia & matrimonium, quod illa non i-
ta pendeant à voluntatis cōtinuatione, quia quā-
cumvis aliquis iniuste consensum reuocet, nihilo-
minus obligatus erit conditione eueniente. At ve-
rò matrimonium eueniente conditione perfici
non potest, si consensus revocatus fuerat, siue sim-
pliciter & omni modo, siue ex parte, ita videlicet
ut si posterioris matrimonij conditio prius eue-
niat, velit illud rectum ac firmum esse, non ob-
stante promissione priore. Etsi enim hoc iniquum
est, tamen validum, quandoquidem matrimoniū
purè contractum vel euentu conditionis purifica-
tum præiudicat primo matrimonio, cuius condi-
tio adhuc pendet. NB. si conditiones vtriusque
matrimonij simul eueniant, neutrum validum e-
rit, quia incertitudo viciat matrimonium c. literis
2. de sponsalibus.

Matrimonium contractum sub conditione
quæ eius substantiæ, vel substantiali proprietati
repugnat, ipso iure irritum est V. C. *contra hoc ecū-
figenerationem euites, aut si pro quæstu ad alte-
randam te tradas, &c.*

Hhhh § Coroll.

Coroll. 1. Valide contrahitur matrimoniū cum intentione adulterandi, à coniuge sine iusta causa se separandi, item prolis generationem impediendi, sed non validè contrahitur matrimonium, si talia in pactum deducantur, quæ substantiali obligationi status matrimonij directè aduersantur V. C. *Contrahe tecum si generatioem erites &c.* ideoque eam elidunt & infirmant.

Quo loco resolvitur quæstio. Nam Calvinistæ qui persuasi ob coniugis adulterium alteri coniugi ius competere matrimonij dissoluendi, contrahant ea ipsa conditione, si vxor V. C. fidem matrimonij violauerit, vt liceat marito in ea repudiata aliam ducere. Verumtamen quia hæc iniqua & impia intentio in pactum matrimonij deducitur, dicendum illud nihilominus validum & indissolubile esse.

Coroll. 2. Valet matrimonium, si quis contrahat cum intentione eo nunquam vtendi, petendo, aut reddendo debitum sicut constat ex iis, quæ dixi.

Non tamen valet matrimonium, si conditio siue pactum adiiciatur, quo ius seu potestas matrimonij impeditur V. C. *Accipio te ea lege, vt in perpetua continentia mecum viuas.* Nam matrimonij substantia, quæ maximè consistit in iure vtendi, & obligatione præstandi corpus coniugi; tale autem ius & obligatio tollitur dictis pactis & conditionibus.

NB. Ius reale, quod per matrimonij contractum acquiritur, aliud non est, quam ius vtendi corpore coniugis ad vsum generationis.

NB. Id

NB. Id commune est contractui, ut apponi non possit in ipso contractu aliquid eius substantiæ repugnans, licet postea apponi possit per modum noui contractus priori ex parte repugnantis. Ita matrimonium licet à principio apponi nequeat conditio, eius substantiæ repugnans; potest tamen postea apponi per nouam mutuam pactio- nem ad tempus vel in perpetuum permanente, interim vinculo matrimonij quoad alia V.C. mu- tuam cohabitationem, prolis educationem, fi- dem seruandam, ut cum alia persona copula car- nalis non habeatur.

NB. Nunquam petere debitum, non est con- tra fidem matrimonij, & bonum prolis, sed obli- gare se ad nunquam petenda, quod proinde fieri non potest.

Conditio adiecta contractui suspendit eius va- 10
lorem, sed non modus adiectus. Exemplum prio- ris est, si alicui fundus legetur sub conditione, si nauis ex India venerit, & non impleta conditio- ne legatarius moriatur, corrumpitur legatum, quoad modum verò adiectum valorem secum habet contractus, etiam antequam modus impleatur, ita ut res legata vel donata sub tali modo ante e- ius impletionem, ad hæredes transmittatur, si ta- men modus tempore debito non impleatur, in- terdum reuocari potest, quod sub tali modo pro- missum est; Quamobrem cauendum est, fore, ut modus impleatur, exemplum: Lego Titio cen- tum, ita tamen ut mihi sepulchrum ædificet. Do- no tibi 100 non tamen baptismum suscipias.

Conditio impossibilis adiecta contractui V.C. 11
Done

Dono tibi equum, si digito cœlum attigeris, statim eum vitiat: admodum impossibilis. Dono tibi equum, ut hæreticus fias, ut cœlum digito tangas, non vitiat, sed habetur pro non adiecto (quia modus dispositionem, cui adicitur, non suspendit, sed validam esse supponit) præterquã si modus repugnet substantiæ contractus V. C. contraho tecum si generationem euites, vel donec inueniam aliam ditioem. Hæ enim verborum formulæ indicant, non conditionem propriè dictam & suspensiuam sed potius modum, quem contrahens post matrimonii contractum obseruari velit. nihilominus tali adiecto modo matrimonium vitari respondit Greg. IX. Ratio est; quod id commune sit omnibus contractibus: quippe dum contrahens inter ipsum contrahendum vult alterum obligari ad quippiam repugnans ipsi substantiæ contractus, satis significat, se non habere voluntatem verè celebrandi talem contractum; sine voluntate autem contractus non efficitur.

Idem etiam habet in professione religionis videlicet matrimonio spirituali V. C. spondeo Deo paupertatem, ita tamen, ut proprium possidere liceat: satis enim tunc apparet, non esse animum verè vouendi.

- 12 In dubio, num conditio impossibilis, sed non repugnans substantiæ matrimonii, V. C. si patrem occidas apposita fuerit tanquam propriè dicta, & suspensiuam conditio: an verò tanquam modus suspensiuus, hoc posterius præsumi debet ob fauorem matrimonii.